

Miljö- och
samhällsbyggnadsförvaltningen
Dennis Höjer

2024-09-17

Dnr SBN 2023-604
Dnr KS 2023-709
Dnr VÅN 2024-208

Samhällsbyggnadsnämnden

Motion (KD) – Pratsbänkar, svar

Förslag till samhällsbyggnadsnämndens beslut

1. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till vård- och äldreomsorgsnämndens beslut

1. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen besvaras med hänvisning till det kommunövergripande suicidpreventiva arbetet som sker och det arbete som sker med träffpunktsverksamhet inom den områdesbaserade vård och omsorgen i hemmet, samt genom överenskommelsen om Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Resurspoolen.

Ärende

Liselott Fager (KD) och Simon Posluk (KD), föreslår i motion daterad 2023-08-23 att Linköpings kommun beslutar:

- Att ta fram ett förslag hur så kallade pratsbänkar kan anläggas, finansieras och drivas inom ramen för ett försöksprojekt som syftar till att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

I motionen beskrivs ett gott exempel från Värmdö kommun där man har realiserat ett projekt med pratsbänkar. Det handlar om helt vanliga bänkar på bestämda platser runt om i Värmdö där seniorer har en möjlighet att träffas, umgås och få en pratstund och knyta nya kontakter.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen är positiva till förslaget att arbeta med att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

Inom ramen för det kommunövergripande arbetet med suicidprevention har det i den nyligen framtagna handlingsplanen skrivits in en åtgärd/ aktivitet som syftar till att motverka ofrivillig ensamhet genom att omvärldsbevaka och utveckla uppsökande arbetssätt inom området.

En första åtgärd inom satsningen med att bryta ofrivillig ensamhet är att placera ut gula vänskapsbänkar. Syftet med bänkarna är att gynna samtal och

gemenskap mellan alla befolkningsgrupper inklusive äldre, men till skillnad från Värmdös exempel är inte bänkarna enbart till för seniorer.

För seniorer finns det även särskilda träffpunkter idag i Linköping med syfte att ge stöd till äldre att vara aktiva i sin vardag och uppmuntra till social samvaro med andra.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen anser att pågående arbete med gula vänskapsbänkar och träffpunkter motsvarar motionens förslag.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen anser att motionen besvaras med hänvisning till det kommunövergripande suicidpreventiva arbetet som sker och det arbete som sker med träffpunktsverksamhet inom den områdesbaserade vård och omsorgen i hemmet, samt genom överenskommelsen om Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Resurspoolen.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Motion (KD) – Pratsbänkar, svar, 2024-09-17

Bilaga - Motion (KD) - Pratsbänkar

Bakgrund

Gula vänskapsbänkar

En första åtgärd inom satsningen med att bryta ofrivillig ensamhet är att placera ut gula vänskapsbänkar. Idén med gula vänskapsbänkar har kommit att sprida sig över landet, men kommer i Sverige ursprungligen från Helsingborg som i sin tur har hämtat idén till dessa bänkar från Kanada. Där har man gula "the friendship bench" i samband med skolor och universitet. I Helsingborg har man låtit placera ut de gula vänskaps bänkarna i det offentliga rummet och i anslutning till bänken skrivit en skylt, där man beskriver att ett "hej, hur mår du?" kan göra stor skillnad för människors psykiska hälsa. Helsingborgs stad har också en QR-kod på skylten till sin webbplats där de samlat ambassadörer från olika delar av befolkningen som berättar om sin psykiska hälsa och vad som gjort skillnad för dem, för att sprida erfarenhet och skänka hopp.

I Linköping har vi avsatt medel inom ramen för det suicidpreventiva arbetet för att köpa in bänkar, under år 2024. Syftet med bänkarna är att gynna samtal och gemenskap mellan alla befolkningsgrupper inklusive äldre, men till skillnad från Värmdös exempel är inte bänkarna enbart till för seniorer.

Träffpunkter för hälsa och social gemenskap för seniorer

För seniorer finns det särskilda träffpunkter i Linköpings kommun. Första maj 2023 skedde en omställning i Linköpings kommun till områdesbaserad vård och omsorg i hemmet. Respektive utförare har ett helhetsansvar, för hemtjänst, hemsjukvård/hemrehab samt biståndsbedömda trygghetsboenden, i ett geografiskt område. Utföraren ska säkerställa att lunchservering och träffpunktsverksamhet finns på samtliga biståndsbedömda trygghetsboenden. Det finns 25 biståndsbedömda trygghetsboenden i kommunen samt att det i vissa områden finns ytterligare lokaler som kan användas för aktiviteter. De är fem stycken i kommunen.

Att tillhandahålla träffpunkter innebär att utföraren ska möjliggöra och ge stöd till äldre att vara aktiva i sin vardag och uppmuntra till social samvaro tillsammans med andra. Utföraren ska genom sitt helhetsansvar för de äldre i området, utveckla arbetet med hälsofrämjande insatser så att de äldre kan ta ansvar för sin egen hälsa. En viktig del av verksamheten är att skapa trygghet, trivsel, engagemang och samhörighet för och mellan boende i det biståndsbedömda trygghetsboendet samt äldre personer boende i närområdet.

Utföraren ska säkerställa att träffpunktsverksamheten är inbjudande och erbjuder umgänge samt sociala och kulturella aktiviteter. Utföraren ska tillse att det finns möjlighet till social gemenskap på träffpunkten även när inte anordnade aktiviteter pågår. Detta kan exempelvis genomföras genom att sitthörna iordningställs där de äldre har möjlighet att samtala och dricka kaffe tillsammans.

Utföraren ska utveckla träffpunktsverksamheten och verka för att det sker gemensamt med exempelvis civilsamhället, frivilligorganisationer, Region Östergötland och företag i området.

För att säkerställa att träffpunktsverksamheten sker på det sätt som är tänkt följs den upp årligen. Frågeställningar som följs är till exempel hur många

deltagare som kommer, hur det hälsofrämjande arbetet sker, hur träffpunktsverksamheten görs känd och hur deltagare görs delaktiga i utbud och aktiviteter.

Regionens satsning ABC psykisk hälsa

En motion med förslaget att möta Regionens satsning, att via 1177 lista verksamheter som erbjuder aktiviteter för äldre, har besvarats positivt i den delen. När detta genomförts innebär det ytterligare en väg att göra träffpunktsverksamheterna kända och attraktiva för människor i behov av social gemenskap och meningsfulla aktiviteter, för minskad psykisk ohälsa.

IOP med Resurspoolen

Linköpings kommun har också en överenskommelse om Ideburet offentligt partnerskap (IOP) med Resurspoolen sedan flera år tillbaka. Nuvarande avtal sträcker sig till 2025-12-31.

Målet för denna IOP är att det sociala innehållet i vardagen för äldrepersoner utvecklas genom att Resurspoolen stödjer, stimulerar och förmedlar frivilliguppdrag. Ofrivillig ensamhet ska minska.

Resurspoolen ska:

- Ge stöd till enskilda och grupper med tonvikt på grupper
- Tillse rekrytering av volontärer, förmedling av insatser samt information och samordning av frivilliginsatser
- Bedriva verksamhet vid servicehus och trygghetsboenden (nuvarande biståndsbedömda trygghetsboenden) till exempel träffpunktsverksamhet, promenadgrupper och snickeriverksamhet
- Samverka med utförare, företag och andra delar i den idéburna sektorn med gemensam inriktning att medverka till meningsfull tillvaro för äldre.

Ekonomiska konsekvenser

De gula vänskapsbänkarna finansieras inom ramen för statliga utvecklingsmedel för suicidprevention. Träffpunktsverksamhet och kommunens IOP med Resurspoolen finansieras inom vård- och omsorgsförvaltningens budget.

Kommunala mål

- Ett tryggt och säkert Linköping

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Vänskapsbänkarna är till för både män och kvinnor, pojkar och flickor och för personer med annan könsidentitet än han och hon. Varken kvinnor eller män eller personer inom HBTQI är immuna mot psykisk ohälsa. Män står för överlägset flest suicid i vårt samhälle, men kvinnor står för överlägset flest suicidförsök och en riskgrupp för psykisk ohälsa är personer inom HBTQI, vilka saknar gemensam identifikation med män och kvinnor, vilket är stigmatiserande i sig, förutom det faktum att psykisk ohälsa är stigmatiserande.

Tanken är att vi i Linköpings kommun, liknande i Helsingborg stad ska berätta olika röster om psykisk ohälsa i anslutning till bänkarna vilket sker genom en qr-kod på en plakett på bänken. Då kommer vi välja att lyfta fram både unga och gamla män som kvinnor som hen för att visa att vi alla oavsett bakgrund kan hamna i ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa.

Ensamhetskommisionen räknade för några år sedan att mellan 0,5 - 1 miljon svenskar lever i ofrivillig ensamhet, varav cirka 300 000 är socialt isolerade. De åldersgrupper som är mest ofrivilligt ensamma i vårt land är unga vuxna och äldre, främst män.

Samråd

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har haft samråd med Vård- och omsorgsförvaltningen och Socialförvaltningen i ärendet och samtliga förvaltningar står bakom förslaget.

Uppföljning och utvärdering

De åtgärder som finns i den kommunövergripande handlingsplanen i suicidprevention följs upp inom ramen för ordinarie styrprocesser såsom årsredovisning, verksamhetsplanering samt i budgetprocessen. Träffpunktsverksamheterna följs upp genom avtalsuppföljning och verksamhetsberättelse. Inom ramen för IOP:n med Resurspoolen så följs verksamheten upp i dialog med kommunen. På lång sikt kommer åtgärderna i handlingsplanen i suicidprevention följas upp inom ramen för framtagande av folkhälsobokslut, men det är ett längre utvecklingsarbete, som bara har påbörjats ännu.

Kommunledningsförvaltningens helhetsbedömning

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Paul Håkansson

Leif Lindberg

Vård- och omsorgsförvaltningen

Sonja Erlandsson

Beslutet skickas till:
Motionärerna
Kommunstyrelsen